

Experimenteel Design II: Randomized Complete Block Designs en Pseudo-replicatie

Lieven Clement

statOmics, Ghent University (<https://statomics.github.io>)

Contents

Randomized complete block designs	2
Nature methods: Points of significance - Blocking	2
Muis voorbeeld	3
Intro	3
Data Exploratie	3
Gepaarde analyse	6
RCB analyse	9
Vergelijking van de power tussen een CRD en RCB	14
Voorbeelden van de twee designs	14
Winst in power door blokking?	18
Power voor randomized complete block design (RCB)	19
Impact van de hoeveelheid variabiliteit dat het blokeffect verklaart op de power?	21
Penicilline voorbeeld	25
Data	25
Analyse	27
Pseudo-replicatie	31
Data exploratie	32
Verkeerde analyse	34
Verschillend aantal technische herhalingen?	37
Nature methods: Split-plot designs	37

```
library(tidyverse)
```

```
## -- Attaching packages ----- tidyverse 1.3.1 --
```

```
## v ggplot2 3.3.5    v purrr  0.3.4
## v tibble  3.1.2    v dplyr  1.0.7
## v tidyr   1.1.3    v stringr 1.4.0
## v readr   1.4.0    v forcats 0.5.1
```

```
## -- Conflicts ----- tidyverse_conflicts() --
```

```
## x dplyr::filter() masks stats::filter()
```

```
## x dplyr::lag()     masks stats::lag()
```

Randomized complete block designs

$$\sigma^2 = \sigma_{bio}^2 + \sigma_{lab}^2 + \sigma_{extraction}^2 + \sigma_{run}^2 + \dots$$

- Biologisch: fluctuaties in proteïne niveau tussen muizen, fluctaties in proteïne concentratie tussen cellen, ...
- Technisch: kooi-effect, lab effect, week effect, plasma extractie, MS-run, ...

Nature methods: Points of significance - Blocking

<https://www.nature.com/articles/nmeth.3005.pdf>

- Oneway anova is een speciaal geval van een “completely randomized design” (CRD):
 - experimentele eenheden zijn at random getrokken uit de populatie.
 - behandelingen worden at random toegewezen aan de experimentele eenheden
 - Elke experimentele eenheid krijgt 1 behandeling en wordt 1 keer gemeten.
- In een blokdesign zijn de blokken blokken die at random worden gesampled uit de populatie van alle mogelijke blokken.
 - De “randomized complete block design” (RCB) beperkt de randomisatie: de behandelingen worden binnen de blokken gerandomiseerd.
 - het kan niet als een one-way anova worden geanalyseerd.
 - Een gepaard design is het meest eenvoudige RCB: met blok grootte 2.
 - Binnen block effecten kunnen worden geschat met de lm functie in R.

Muis voorbeeld

Intro

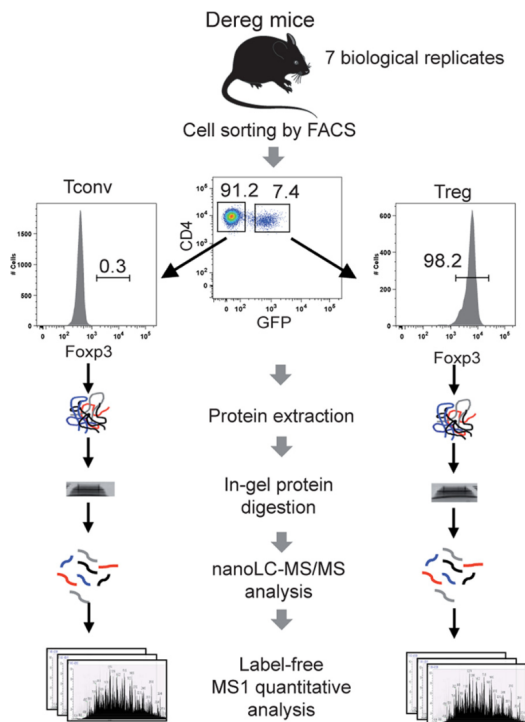

FIG. 1. **Label-free quantitative analysis of conventional and regulatory T cell proteomes.** General analytical workflow based on cell sorting by flow cytometry using the DEREK mouse model and parallel proteomic analysis of Tconv and Treg cell populations by nanoLC-MS/MS and label-free relative quantification.

Duguet et al. (2017) MCP 16(8):1416-1432. doi: 10.1074/mcp.m116.062745

- Alle behandelingen (hier celtypes) van interesse zijn binnen blok!
- We kunnen het effect schatten van de behandeling binnen blok!

We focussen op één proteïne

- De gemeten intensiteiten zijn reeds log2 getransformeerd. Verschillen in de intensiteiten kunnen dus als log2 FC (fold changes) worden geïnterpreteerd.
- P16045 or Galectin-1.
- Functie: “Lectin that binds beta-galactoside and a wide array of complex carbohydrates. Plays a role in regulating apoptosis, cell proliferation and cell differentiation. Inhibits CD45 protein phosphatase activity and therefore the dephosphorylation of Lyn kinase. Strong inducer of T-cell apoptosis.” (source: uniprot)

Data Exploratie

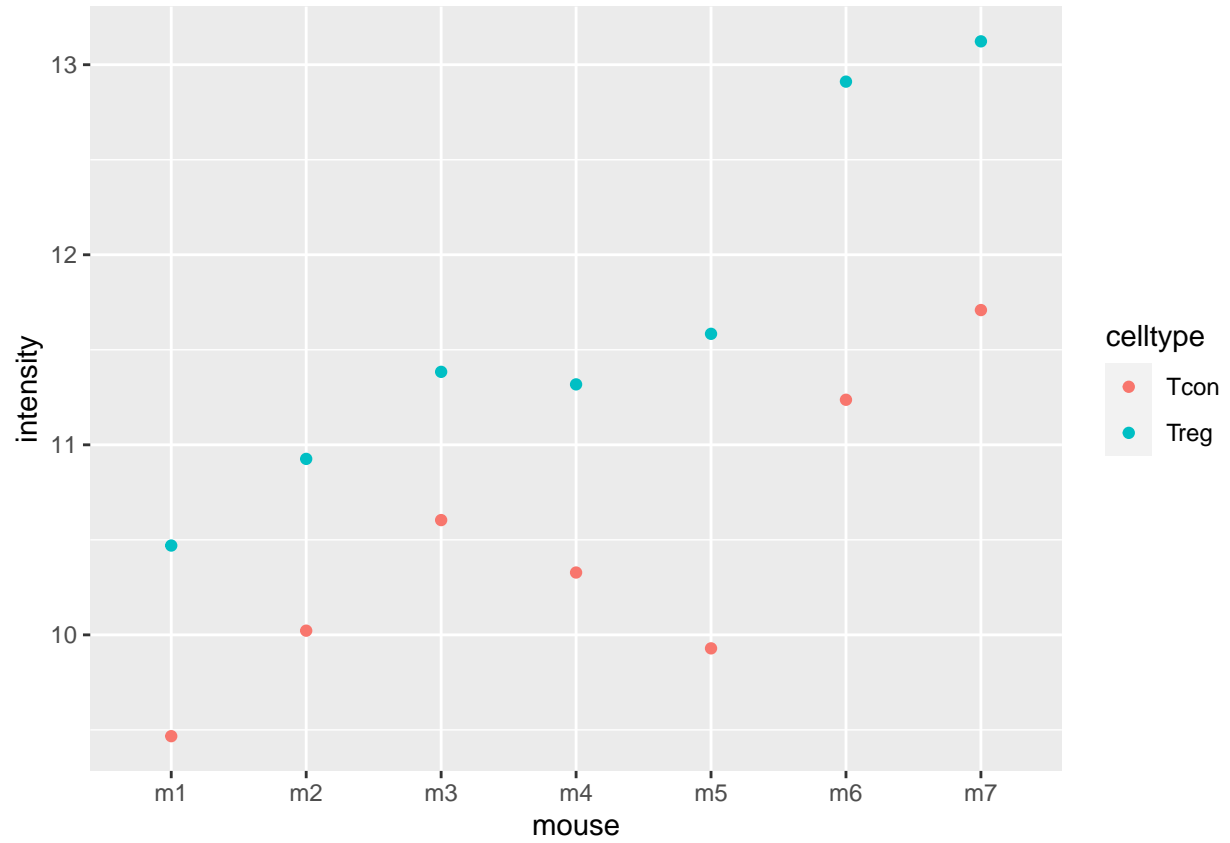
```
mouse <- read_tsv("https://raw.githubusercontent.com/statOmics/PSLS21/data/mouseP16045.txt")
```

```
##  
## -- Column specification -----  
## cols(  
##   celltype = col_character(),  
##   mouse = col_character(),  
##   intensity = col_double()  
## )
```

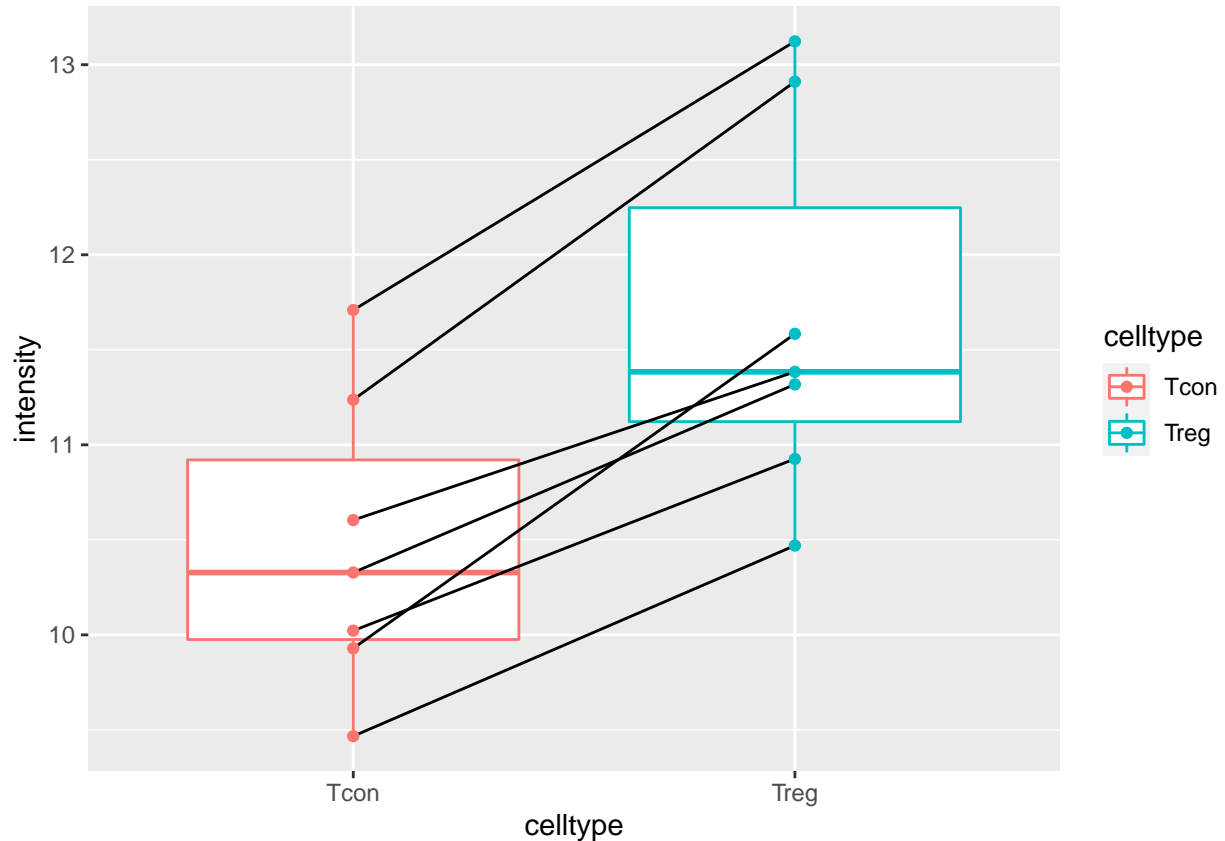
```
mouse
```

```
## # A tibble: 14 x 3  
##   celltype mouse intensity  
##   <chr>    <chr>    <dbl>  
## 1 Tcon     m1         9.47  
## 2 Tcon     m2        10.0  
## 3 Tcon     m3        10.6  
## 4 Tcon     m4        10.3  
## 5 Tcon     m5         9.93  
## 6 Tcon     m6        11.2  
## 7 Tcon     m7        11.7  
## 8 Treg     m1        10.5  
## 9 Treg     m2        10.9  
## 10 Treg    m3        11.4  
## 11 Treg    m4        11.3  
## 12 Treg    m5        11.6  
## 13 Treg    m6        12.9  
## 14 Treg    m7        13.1
```

```
mouse %>%  
  ggplot(aes(x = mouse, y= intensity, col=celltype)) +  
  geom_point()
```



```
mouse %>%  
  ggplot(aes(x = celltype, y = intensity)) +  
  geom_boxplot(aes(col=celltype), outlier.shape = NA) +  
  geom_line(aes(group = mouse)) +  
  geom_point(aes(col=celltype))
```


De plots tonen evidentie voor

- opregulatie van proteïne expressie in regulatorische T-cells en
- veel variabiliteit in de expressie tussen de proefdieren!

Gepaarde analyse

Het is een gepaard design, het meest eenvoudige RCB.

In de H5 van de basis cursus statistiek zouden we de data analyseren door gebruik te maken van het verschil in expressie tussen de celltypes.

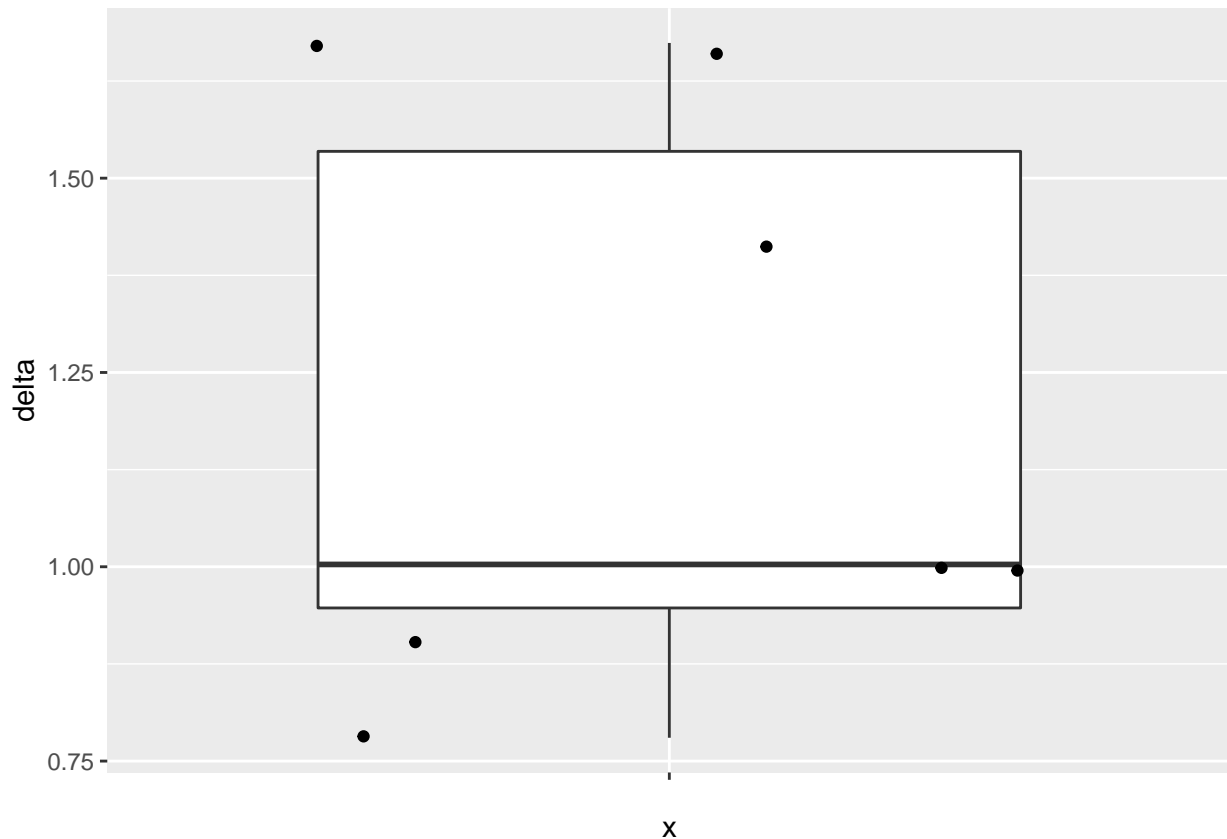
```
mouseWide <- mouse %>%
  spread(celltype,intensity) %>%
  mutate(delta = Treg - Tcon)
mouseWide
```

```
## # A tibble: 7 x 4
##   mouse Tcon Treg delta
##   <chr> <dbl> <dbl> <dbl>
## 1 m1     9.47  10.5  1.00
## 2 m2    10.0   10.9  0.904
## 3 m3    10.6   11.4  0.780
## 4 m4    10.3   11.3  0.99
## 5 m5     9.93  11.6  1.65
## 6 m6    11.2   12.9  1.67
## 7 m7    11.7   13.1  1.41
```

Data exploratie

- Boxplot van de verschillen

```
mouseWide %>%  
  ggplot(aes(x="",y=delta)) +  
  geom_boxplot(outlier.shape = NA) +  
  geom_jitter()
```


- Summary statistics

```
deltaSum <- mouseWide %>%  
  summarize_at("delta",  
    list(  
      mean = ~ mean(.,na.rm = TRUE),  
      sd = ~ sd(.,na.rm = TRUE),  
      n = ~ is.na(.) %>% `!` %>% sum  
    )  
  ) %>%  
  mutate(se = sd/sqrt(n))  
deltaSum
```

```
## # A tibble: 1 x 4  
##   mean  sd  n  se  
##   <dbl> <dbl> <int> <dbl>  
## 1  1.20 0.371     7 0.140
```

Merk op, dat de intensiteitsdata niet onafhankelijk zijn omdat we de expressie hebben gemeten in twee celtypes van hetzelfde proefdier.

- Covariantie en correlatie van de expressie in beide celtypes

```
cor(mouseWide[,c("Tcon", "Treg")])
```

```
##           Tcon      Treg
## Tcon 1.00000 0.93874
## Treg 0.93874 1.00000
```

```
var(mouseWide[,c("Tcon", "Treg")])
```

```
##           Tcon      Treg
## Tcon 0.6101531 0.7245316
## Treg 0.7245316 0.9763042
```

```
var(mouseWide[,c("Tcon", "Treg")]) %>%
  diag %>%
  sqrt
```

```
##           Tcon      Treg
## 0.7811230 0.9880811
```

- Er is inderdaad een grote correlatie in de expressie voor het proteïne in conventionele and regulatorische T-cellen.
- Standarddeviatie van verschil?

$$\begin{aligned} \text{sd}_{ax_r+bx_c} &= \sqrt{a^2\hat{\sigma}_r^2 + b^2\hat{\sigma}_c^2 + 2ab\hat{\sigma}_{r,c}} \\ \text{sd}_{x_r-x_c} &= \sqrt{1^2\hat{\sigma}_r^2 + (-1)^2\hat{\sigma}_c^2 + 2 \times 1 \times -1 \times \hat{\sigma}_{r,c}} \\ &= \sqrt{\hat{\sigma}_r^2 + \hat{\sigma}_c^2 - 2 \times \hat{\sigma}_{r,c}} \end{aligned}$$

```
sdDelta2 <- (c(-1,1) %*% var(mouseWide[,c("Tcon", "Treg")]) %*% c(-1,1)) %>%
  sqrt
sdDelta2
```

```
##           [,1]
## [1,] 0.3706672
```

```
seDeltaBar <- sdDelta2 / sqrt(deltaSum$n)
seDeltaBar
```

```
##           [,1]
## [1,] 0.140099
```

```
deltaSum
```



```
## # A tibble: 1 x 4
##   mean    sd     n    se
##   <dbl> <dbl> <int> <dbl>
## 1  1.20 0.371     7 0.140
```

- De standaarddeviatie van het verschil is veel kleiner door de sterke correlatie in expressie in beide celtypes.
- Merk op, dat het gepaarde design ons toelaat om de log2 FC te berekenen tussen beide celtypes voor elk proefdier.

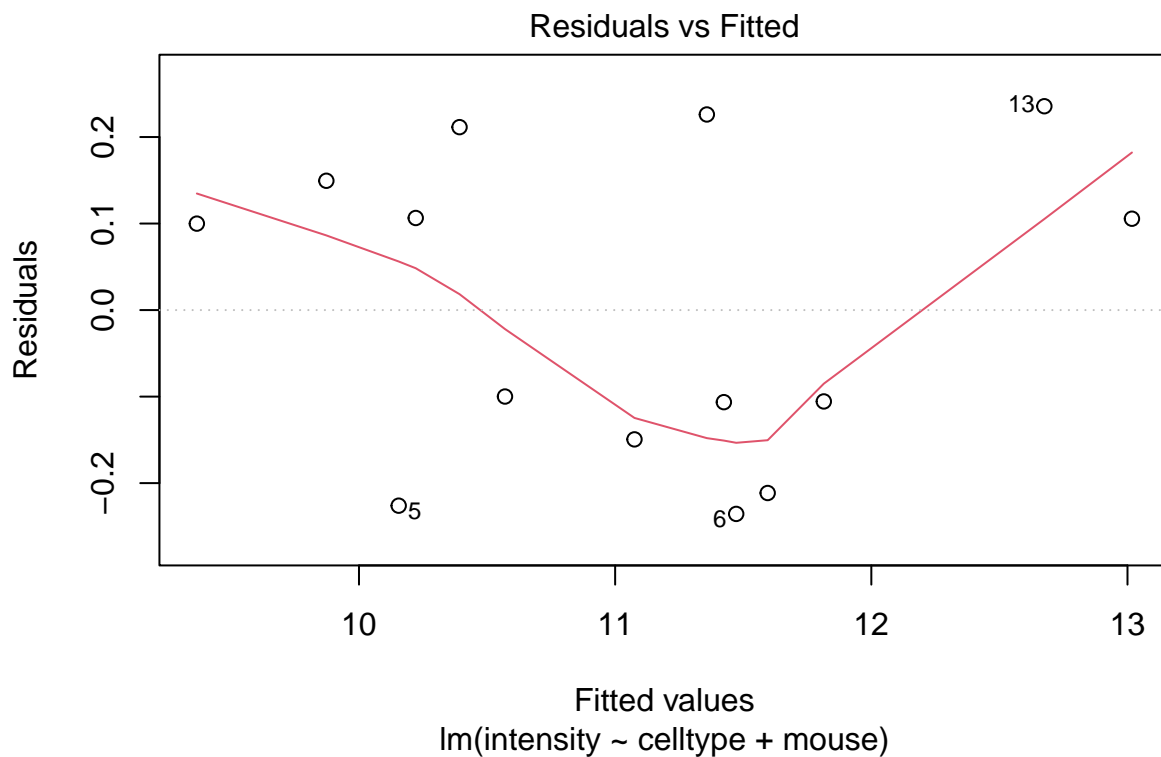
RCB analyse

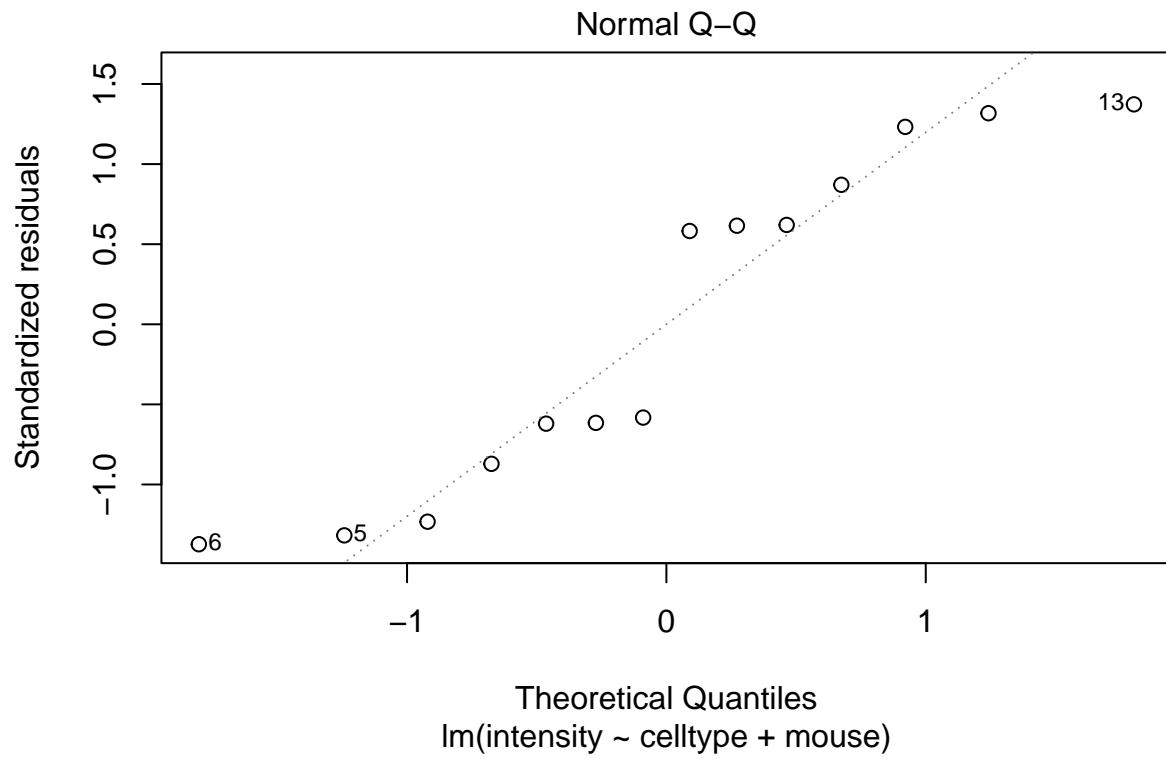
We kunnen de data ook analyseren met een lineair model met

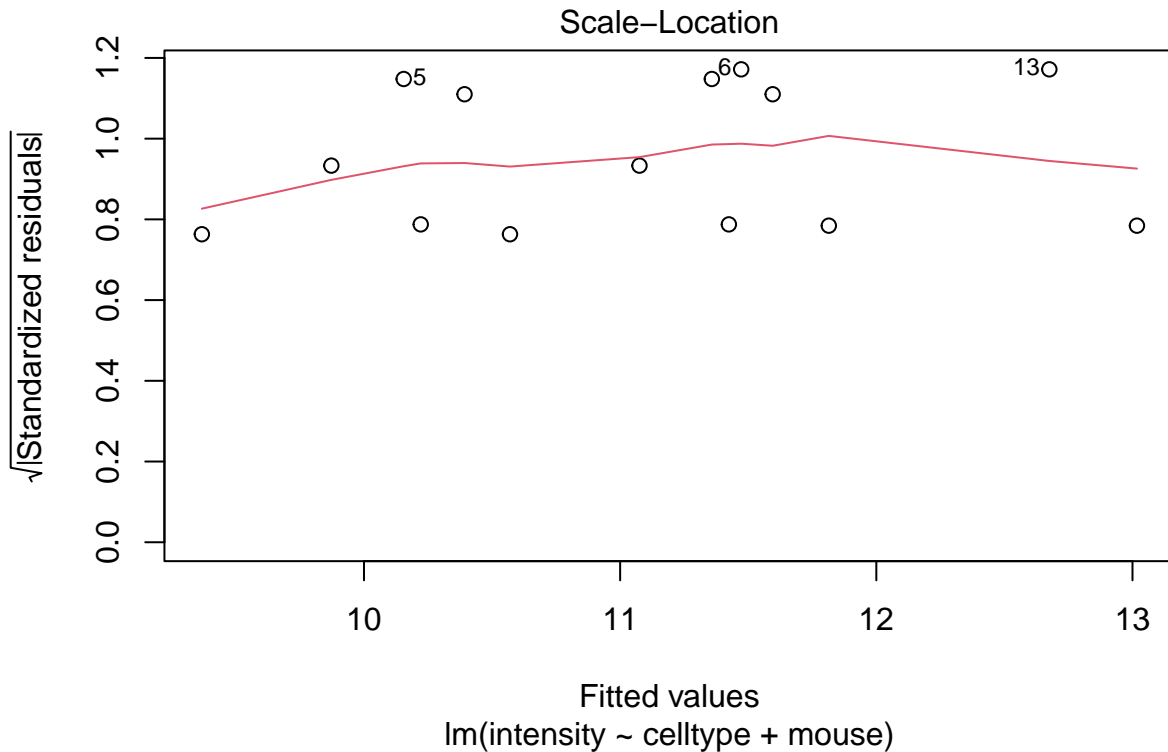
- een hoofdeffect voor celtype en
- een hoofdeffect voor de blokfactor muis

Omdat we de expressie in elk celtype hebben gemeten kunnen we dus het gemiddelde effect schatten voor elke muis.

```
lmRCB <- lm(intensity ~ celltype + mouse, mouse)
plot(lmRCB, which = c(1,2,3))
```


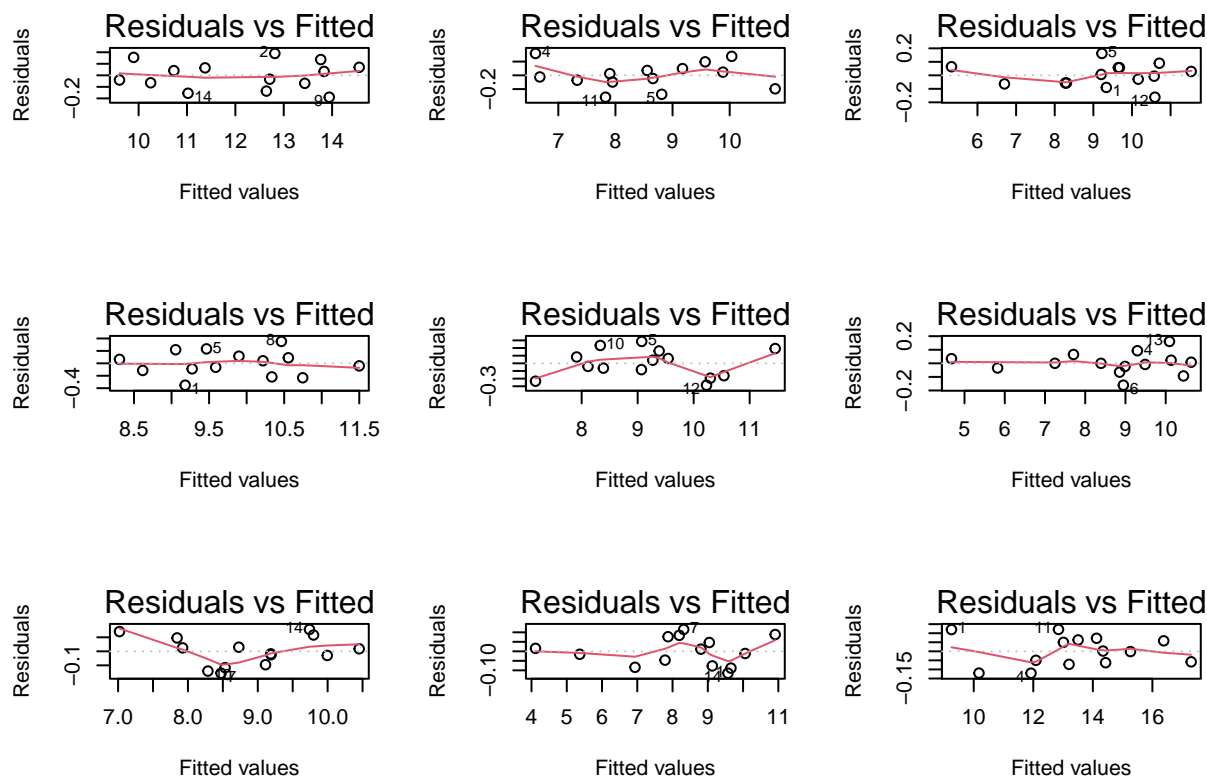

Als je twijfelt of voldaan is aan de aannames van het model is het nuttig om gebruikt te maken van simulaties waarbij we data simuleren uit een model waar alle aannames zijn voldaan.

```
design <- model.matrix(intensity ~ celltype + mouse, mouse)
sigmaMouse <- sqrt(car::Anova(lmRCB, type = "III")["mouse", "Sum Sq"]/car::Anova(lmRCB, type = "III")["m
betas <- lmRCB$coefficients
nMouse <- mouse$mouse %>% unique %>% length

par(mfrow=c(3,3))
for (i in 1:9)
{
  mouseEffect <- rnorm(nMouse, sd = sigmaMouse)
  betasMouse <- mouseEffect[-1]-mouseEffect[1]
  betas[-c(1:2)] <- betasMouse
  ysim <- design %*% betas + rnorm(nrow(design),sd=sigma(lmRCB))
  plot(lm(ysim ~ -1 + design), which = 1)
}
```


De deviaties die we in de residuplot zien voor ons experiment zijn vergelijkbaar met afwijkingen die we kunnen observeren uit gesimuleerde data uit een gelijkaardige proef waarbij aan alle aannames van het model is voldaan.

Inferentie

```
anovaRCB <- car::Anova(lmRCB, type = "III")
summary(lmRCB)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = intensity ~ celltype + mouse, data = mouse)
##
## Residuals:
##      Min       1Q   Median       3Q      Max
## -0.2356 -0.1387  0.0000  0.1387  0.2356
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)    9.3671     0.1981  47.277 6.00e-09 ***
## celltypeTreg    1.2029     0.1401   8.586 0.000137 ***
## mousem2         0.5055     0.2621   1.929 0.102036
## mousem3         1.0255     0.2621   3.913 0.007869 **
## mousem4         0.8545     0.2621   3.260 0.017245 *
```

```
## mousem5          0.7880      0.2621   3.006 0.023809 *
## mousem6          2.1055      0.2621   8.033 0.000199 ***
## mousem7          2.4475      0.2621   9.338 8.55e-05 ***
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 0.2621 on 6 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.9717, Adjusted R-squared:  0.9388
## F-statistic: 29.47 on 7 and 6 DF,  p-value: 0.000309
```

```
t.test(mouseWide$delta)
```

```
##
## One Sample t-test
##
## data:  mouseWide$delta
## t = 8.5858, df = 6, p-value = 0.0001372
## alternative hypothesis: true mean is not equal to 0
## 95 percent confidence interval:
##  0.8600472 1.5456671
## sample estimates:
## mean of x
## 1.202857
```

```
anovaRCB
```

```
## Anova Table (Type III tests)
##
## Response: intensity
##          Sum Sq Df F value    Pr(>F)
## (Intercept) 153.549  1 2235.154 6.002e-09 ***
## celltype      5.064  1   73.715 0.0001372 ***
## mouse         9.107  6   22.093 0.0007601 ***
## Residuals    0.412  6
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

Merk op dat

1. de puntschatter, se, t-test statistiek en p-waarde voor het celtype effect exact overeenkomt met de analyse a.d.h.v. een gepaarde t-test!
2. de anova analyse toont dat we met het model de totale variabiliteit in de expressie opsplitsen in variabiliteit door celtype (CT), variabiliteit tussen muizen (M) en residuele variabiliteit (R) binnen muis die we niet kunnen verklaren met het model:

$$\begin{aligned} SSTot &= SSCT + SSM + SSE \\ 14.6 &= 5.1 + 9.1 + 0.4 \end{aligned}$$

Het celtype en muis effect verklaren respectievelijk

$$\begin{aligned} \frac{SSCT}{SSTot} \times 100 & \quad \frac{SSM}{SSTot} \times 100 \\ 34.7 & \quad \quad 62.4 \end{aligned}$$

percent van de variabiliteit in log2 proteïne-intensiteiten en

$$\frac{\text{SSE}}{\text{SSTot}} \times 100 = 2.8$$

percent kan niet worden verklaard: residuele variabiliteit.

Merk op, dat

- de variabiliteit tussen muizen de grootste bron van variabiliteit is in de data,
- Deze variabiliteit kunnen we schatten met het RCB design en
- we kunnen deze variabiliteit dus isoleren van de residuele variabiliteit
- Dat leidt tot een veel hogere precisie van de schatter voor de gemiddelde log2 FC tussen regulatorische en conventionele T-cellen dan wat zou worden verkregen bij een CRD design!

Merk ook op dat het RCB ook een aantal vrijheidsgraden dient op te offeren om het muiseffect te kunnen schatten, hier 6 DF.

De winst in power van een RCB is dus een afweging tussen de variabiliteit die kan worden verklaard met het blokeffect en het verlies in vrijheidsgraden.

Als je de formule voor de variantie covariantie matrix van de parameter schatters bijhaalt zien we

$$\hat{\Sigma}_{\beta}^2 = (\mathbf{X}^T \mathbf{X})^{-1} \hat{\sigma}^2$$

dat het RCB een impact heeft op

- $(\mathbf{X}^T \mathbf{X})^{-1}$ alsook op
- $\hat{\sigma}^2$ van de residuen!

→ We kunnen de variantie in de expressie tussen de proefdieren/blokken isoleren uit onze analyse!

→ Dat reduceert de variantie van de residuen en leidt tot een toename in power als de variabiliteit tussen muizen/blokken groot is.

Merk op dat,

$$\hat{\sigma}^2 = \frac{\text{SSE}}{n - p} = \frac{\text{SSTot} - \text{SSM} - \text{SSCT}}{n - p}$$

- Blokken is dus nuttig als de reductie in SSE groot is in vergelijking met het verlies in vrijheidsgraden.
- Dus als SSM een groot deel in van de totale variabiliteit kan verklaren.

Verder heeft het verlies in vrijheidsgraden ook een impact op de t-verdeling die zal worden gebruikt voor inferentie, die hierdoor bredere staarten zal hebben.

Vergelijking van de power tussen een CRD en RCB

Voorbeelden van de twee designs

Hier gaan we de data gebruiken om twee experimenten te simuleren:

- een randomized complete block design (RCB) met 3 muizen

- een completely randomized design (CRD) met 6 muizen maar waarbij we enkel één celttype per muis meten.

```
set.seed(859)
mRcb <- mouse %>%
  pull(mouse) %>%
  unique %>%
  sample(size=3)

rcbSmall <- mouse %>% filter(mouse%in%mRcb)
rcbSmall
```

```
## # A tibble: 6 x 3
##   celltype mouse intensity
##   <chr>      <chr>      <dbl>
## 1 Tcon      m2          10.0
## 2 Tcon      m3          10.6
## 3 Tcon      m7          11.7
## 4 Treg      m2          10.9
## 5 Treg      m3          11.4
## 6 Treg      m7          13.1
```

```
mCrd <- mouse %>%
  pull(mouse) %>%
  unique %>%
  sample(size=6)

crdSmall <-
  bind_rows(
    mouse %>%
      filter(mouse%in%mCrd[1:3]) %>%
      filter(celltype=="Tcon"),
    mouse %>%
      filter(mouse%in%mCrd[-(1:3)]) %>%
      filter(celltype=="Treg"))
crdSmall
```

```
## # A tibble: 6 x 3
##   celltype mouse intensity
##   <chr>      <chr>      <dbl>
## 1 Tcon      m2          10.0
## 2 Tcon      m4          10.3
## 3 Tcon      m6          11.2
## 4 Treg      m1          10.5
## 5 Treg      m3          11.4
## 6 Treg      m7          13.1
```

In beide experimenten dienen we dus 6 massa-spectrometrie runs te doen.

```
lmCRDSmall <- lm(intensity ~ celltype, crdSmall)
summary(lmCRDSmall)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = intensity ~ celltype, data = crdSmall)
##
## Residuals:
##      1      2      3      4      5      6
## -0.507 -0.201  0.708 -1.189 -0.275  1.464
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)  10.5290     0.6077  17.326 6.51e-05 ***
## celltypeTreg  1.1300     0.8594   1.315  0.259
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 1.053 on 4 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.3018, Adjusted R-squared:  0.1272
## F-statistic: 1.729 on 1 and 4 DF, p-value: 0.2589
```

```
anova(lmCRDSmall)
```

```
## Analysis of Variance Table
##
## Response: intensity
##           Df Sum Sq Mean Sq F value Pr(>F)
## celltype   1  1.9153  1.9154  1.7289 0.2589
## Residuals  4  4.4314  1.1078
```

```
lmRCBSmall <- lm(intensity ~ celltype + mouse, rcbSmall)
anova(lmRCBSmall)
```

```
## Analysis of Variance Table
##
## Response: intensity
##           Df Sum Sq Mean Sq F value Pr(>F)
## celltype   1  1.5996  1.59960  28.335 0.03353 *
## mouse      2  4.0426  2.02128  35.805 0.02717 *
## Residuals  2  0.1129  0.05645
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

```
summary(lmRCBSmall)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = intensity ~ celltype + mouse, data = rcbSmall)
##
## Residuals:
##      1      2      3      4      5      6
## 0.06433 0.12633 -0.19067 -0.06433 -0.12633  0.19067
##
## Coefficients:
```



```
##           Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)  9.9577    0.1940  51.329 0.000379 ***
## celltypeTreg  1.0327    0.1940   5.323 0.033527 *
## mousem3      0.5200    0.2376   2.189 0.160094
## mousem7      1.9420    0.2376   8.173 0.014641 *
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 0.2376 on 2 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.9804, Adjusted R-squared:  0.951
## F-statistic: 33.32 on 3 and 2 DF,  p-value: 0.02928
```

Merk op dat

- we de opregulatie van het proteïne in regulatorische T-cellen op kunnen pikken met het RCB maar niet met het CRD.
- de standarderror van de $\log_2 FC_{Treg-Tcon}$ schatting is een factor 4.4 kleiner voor het RCB design!

Een slechte data analyst die in zijn analyse vergeet om rekening te houden met het blokeffect is terug naar af:

```
wrongRcb <- lm(intensity ~ celltype, rcbSmall)
anova(wrongRcb)
```

```
## Analysis of Variance Table
##
## Response: intensity
##           Df Sum Sq Mean Sq F value Pr(>F)
## celltype   1 1.5996  1.5996  1.5398 0.2825
## Residuals  4 4.1555  1.0389
```

```
summary(wrongRcb)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = intensity ~ celltype, data = rcbSmall)
##
## Residuals:
##      1      2      3      4      5      6
## -0.7563 -0.1743  0.9307 -0.8850 -0.4270  1.3120
##
## Coefficients:
##           Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept)  10.7783    0.5885  18.316 5.23e-05 ***
## celltypeTreg  1.0327    0.8322   1.241  0.282
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 1.019 on 4 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.2779, Adjusted R-squared:  0.09743
## F-statistic:  1.54 on 1 and 4 DF,  p-value: 0.2825
```

- In deze analyse wordt de variabiliteit tussen de blokken geabsorbeerd in de variantieschatter voor de residuele variabiliteit.
- Uiteraard mogen we een RCB design nooit analyseren zonder de blokfactor op te nemen in het model omdat het design een randomisatierestrictie impliceert.

Winst in power door blokking?

Power voor completely randomized design (CRD)

```

varBetweenPlusWithin <- sum(car::Anova(lmRCB,type="III")[c("mouse","Residuals"),"Sum Sq"])/sum(car::Anova(lmRCB,type="III")[c("mouse","Residuals"),"Sum Sq"])

alpha <- 0.05
nSim <- 20000
b0 <- 0
sd <- sqrt(varBetweenPlusWithin)
ns <- c(3,7)
deltas <- lmRCB$coefficients["celltypeTreg"]

L <- limma::makeContrasts("celltypeTreg",levels=c("(Intercept)","celltypeTreg"))

## Warning in limma::makeContrasts("celltypeTreg", levels = c("(Intercept)", :
## Renaming (Intercept) to Intercept

powerFast <- matrix(NA,nrow=length(ns)*length(deltas),ncol=3) %>% as.data.frame
names(powerFast) <- c("b1","n","power")

i <- 0
for (n in ns)
{
  n1 <- n2 <- n

  ### Simulation
  predictorData <- data.frame(celltype = rep(c("Tcon","Treg"),c(n1,n2)) %>% as.factor)
  design <- model.matrix(~celltype,predictorData)

  for (b1 in deltas)
  {
    ySim <- rnorm(nrow(predictorData)*nSim,sd=sd)
    dim(ySim) <-c(nrow(predictorData),nSim)
    ySim <- ySim + c(design %*%c(b0,b1))
    ySim <- t(ySim)

    ### Fitting
    fitAll <- limma::lmFit(ySim,design)

    ### Inference
    varUnscaled <- c(t(L)%*%fitAll$cov.coefficients%*%L)
    contrasts <- fitAll$coefficients %*%L
    seContrasts <- varUnscaled^.5*fitAll$sigma
    tstats <- contrasts/seContrasts
    pvals <- pt(abs(tstats),fitAll$df.residual,lower.tail = FALSE)*2
  }
}

```

```

    i <- i+1
    powerFast[i,] <- c(b1,n,mean(pvals < alpha))
  }
}
powerFast

```

```

##          b1 n   power
## 1 1.202857 3 0.24675
## 2 1.202857 7 0.64355

```

Omdat we hier een eenvoudige vergelijking tussen twee groepen doen kunnen we de power ook berekenen met de `power.t.test` functie.

```
power.t.test(n = 3,delta = lmRCB$coefficients["celltypeTreg"], sd = sqrt(varBetweenPlusWithin))
```

```

##
##      Two-sample t test power calculation
##
##              n = 3
##            delta = 1.202857
##              sd = 0.8906339
##          sig.level = 0.05
##            power = 0.2477638
##    alternative = two.sided
##
## NOTE: n is number in *each* group

```

```
power.t.test(n = 7,delta = lmRCB$coefficients["celltypeTreg"], sd = sqrt(varBetweenPlusWithin))
```

```

##
##      Two-sample t test power calculation
##
##              n = 7
##            delta = 1.202857
##              sd = 0.8906339
##          sig.level = 0.05
##            power = 0.6411438
##    alternative = two.sided
##
## NOTE: n is number in *each* group

```

Power voor randomized complete block design (RCB)

```

alpha <- 0.05
nSim <- 20000
b0 <- 0
sd <- sigma(lmRCB)
sdMouse<- sqrt(car::Anova(lmRCB)["mouse","Sum Sq"]/car::Anova(lmRCB)["mouse","Df"])
ns <- c(3,7)

```

```

deltas <- lmRCB$coefficients["celltypeTreg"]

powerFastBlocking <- matrix(NA,nrow=length(ns)*length(deltas),ncol=3) %>% as.data.frame
names(powerFastBlocking) <- c("b1","n","power")

i <- 0
for (n in ns)
{
  ### Simulation
  predictorData <- data.frame(celltype = rep(c("Tcon","Treg"),each=n) %>% as.factor, mouse = paste0("m",
  design <- model.matrix(~ celltype + mouse,predictorData)
  L <- limma::makeContrasts("celltypeTreg",levels=colnames(design))

  for (b1 in deltas)
  {
    ySim <- rnorm(nrow(predictorData)*nSim,sd=sd)
    dim(ySim) <-c(nrow(predictorData),nSim)
    mouseEffect <- rnorm(n, sd = sdMouse)
    betasMouse <- mouseEffect[-1]-mouseEffect[1]
    ySim <- ySim + c(design %*%c(b0,b1,betasMouse))
    ySim <- t(ySim)

    ### Fitting
    fitAll <- limma::lmFit(ySim,design)

    ### Inference
    varUnscaled <- c(t(L)%*%fitAll$cov.coefficients%*%L)
    contrasts <- fitAll$coefficients %*%L
    seContrasts <- varUnscaled^.5*fitAll$sigma
    tstats <- contrasts/seContrasts
    pvals <- pt(abs(tstats),fitAll$df.residual,lower.tail = FALSE)*2

    i <- i+1
    powerFastBlocking[i,] <- c(b1,n,mean(pvals < alpha))
  }
}

```

```

## Warning in limma::makeContrasts("celltypeTreg", levels = colnames(design)):
## Renaming (Intercept) to Intercept

```

```

## Warning in limma::makeContrasts("celltypeTreg", levels = colnames(design)):
## Renaming (Intercept) to Intercept

```

```
powerFastBlocking
```

```

##      b1 n  power
## 1 1.202857 3 0.79505
## 2 1.202857 7 1.00000

```

Merk op dat de power veel hoger is voor het RCB zowel voor een design met 6 als 14 massa-spectrometrie runs.

Omdat het RCB een blok grootte heeft van 2 (gepaard design) kunnen we de power ook berekenen met de `power.t.test` function met `type = "one.sample"` en `sd` equal de standard deviatie van het verschil.

```
power.t.test(n = 3,delta = mean(mouseWide$delta), sd = sd(mouseWide$delta))
```

```
##
##      Two-sample t test power calculation
##
##              n = 3
##            delta = 1.202857
##              sd = 0.3706672
##            sig.level = 0.05
##              power = 0.8389961
##            alternative = two.sided
##
## NOTE: n is number in *each* group
```

```
power.t.test(n = 7,delta = mean(mouseWide$delta), sd = sd(mouseWide$delta))
```

```
##
##      Two-sample t test power calculation
##
##              n = 7
##            delta = 1.202857
##              sd = 0.3706672
##            sig.level = 0.05
##              power = 0.999826
##            alternative = two.sided
##
## NOTE: n is number in *each* group
```

Merk op dat de power iets anders is omdat we met de `power.t.test` functie hebben conditioneerd op de muizen uit het originele experiment terwijl we de in de simulatie-studie hebben gegenereerd door het muiseffect te simuleren uit een normale verdeling.

Impact van de hoeveelheid variabiliteit dat het blokeffect verklaart op de power?

We variëren de hoeveelheid variabiliteit die het blokeffect verklaart:

$$\frac{\sigma_{\text{between}}^2}{\sigma_{\text{between}}^2 + \sigma_{\text{within}}^2} = 1 - \frac{\sigma_{\text{within}}^2}{\sigma_{\text{between}}^2 + \sigma_{\text{within}}^2}$$

In ons voorbeeld is de ratio in de variabiliteit tussen muizen en de sum van de variabiliteit tussen en binnen muizen. Merk op dat de variantie binnen muizen gelijk is aan de variantie van de errors van het RCB. De ratio voor ons experiment is

```
varBetweenPlusWithin <- sum(car::Anova(lmRCB,type="III")[c("mouse","Residuals"),"Sum Sq"])/sum(car::Anova(lmRCB)[c("Residuals","Sum Sq")])
varWithin <- car::Anova(lmRCB)[c("Residuals","Sum Sq")]/car::Anova(lmRCB)[c("Residuals","Df")]
varBetweenPlusWithin
```

```
## [1] 0.7932287
```

```
varWithin
```

```
## [1] 0.06869707
```

```
1- varWithin/varBetweenPlusWithin
```

```
## [1] 0.9133956
```

```
alpha <- 0.05
nSim <- 20000
b0 <- 0
varBetweenPlusWithin <- sum(car::Anova(lmRCB,type="III")[c("mouse", "Residuals"), "Sum Sq"])/sum(car::Anova(lmRCB,type="III")[c("Tcon", "Treg"), "Sum Sq"])

ns <- c(3,7)
deltas <- lmRCB$coefficients["celltypeTreg"]

fracVars <- seq(0, .95, .05)

powerFastBlockingLow <- matrix(NA, nrow=length(ns)*length(fracVars), ncol=3) %>% as.data.frame
names(powerFastBlockingLow) <- c("fracVars", "n", "power")

i <- 0

for (n in ns)
{
  ### Simulation
  predictorData <- data.frame(celltype = rep(c("Tcon", "Treg"), each=n) %>% as.factor, mouse = paste0("m", 1:n))
  design <- model.matrix(~ celltype + mouse, predictorData)
  L <- limma::makeContrasts("celltypeTreg", levels=colnames(design))
  for (fracVar in fracVars)
  {
    sd <- sqrt(varBetweenPlusWithin*(1-fracVar))
    sdMouse <- sqrt(varBetweenPlusWithin*fracVar)
    for (b1 in deltas)
    {
      ySim <- rnorm(nrow(predictorData)*nSim, sd=sd)
      dim(ySim) <- c(nrow(predictorData), nSim)
      mouseEffect <- rnorm(n, sd = sdMouse)
      betasMouse <- mouseEffect[-1]-mouseEffect[1]
      ySim <- ySim + c(design %*%c(b0, b1, betasMouse))
      ySim <- t(ySim)

      ### Fitting
      fitAll <- limma::lmFit(ySim, design)

      ### Inference
      varUnscaled <- c(t(L)%*%fitAll$cov.coefficients)%*%L
      contrasts <- fitAll$coefficients %*%L
      seContrasts <- varUnscaled^.5*fitAll$sigma
```

```

tstats <- contrasts/seContrasts
pvals <- pt(abs(tstats),fitAll$df.residual,lower.tail = FALSE)*2

i <- i+1
powerFastBlockingLow[i,] <- c(fracVar,n,mean(pvals < alpha))
}
}
}

```

```

## Warning in limma::makeContrasts("celltypeTreg", levels = colnames(design)):
## Renaming (Intercept) to Intercept

```

```

## Warning in limma::makeContrasts("celltypeTreg", levels = colnames(design)):
## Renaming (Intercept) to Intercept

```

```
powerFastBlockingLow
```

```

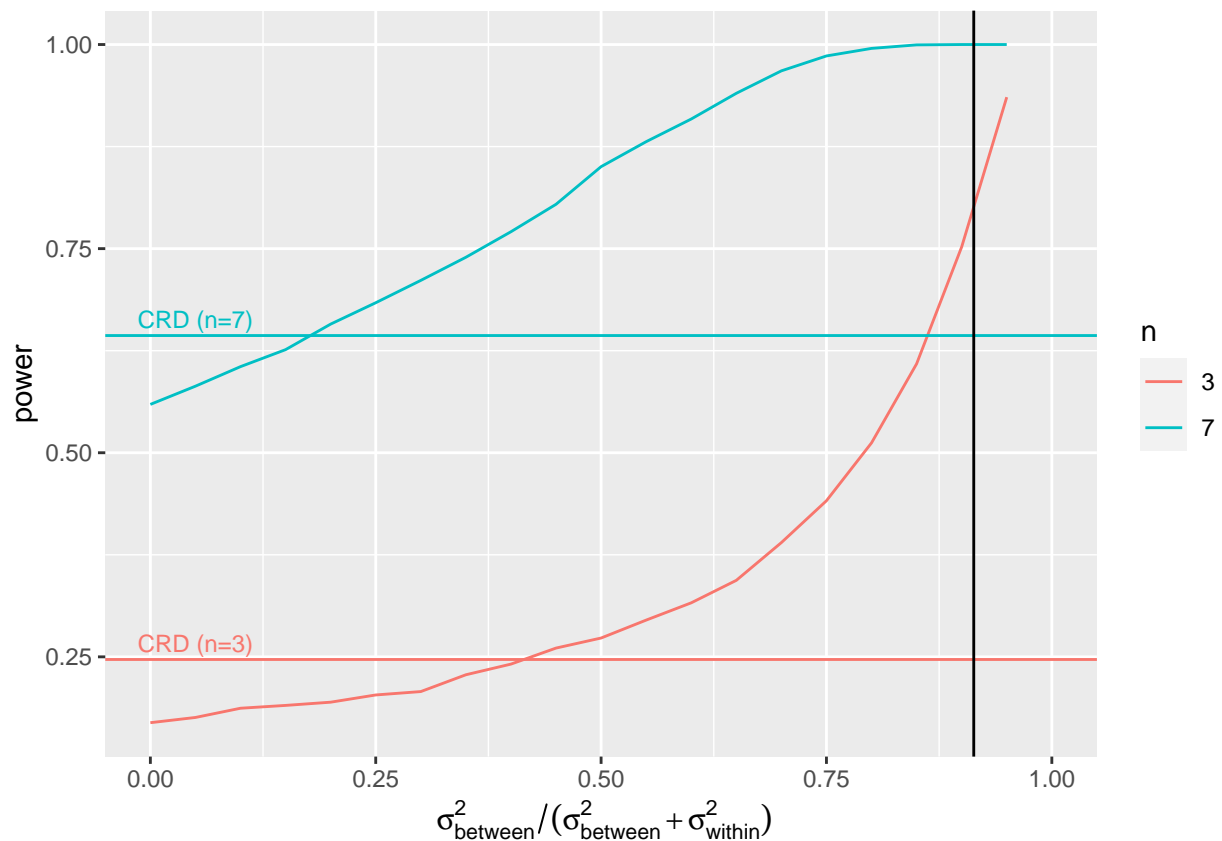
##      fracVars n   power
## 1         0.00 3 0.16935
## 2         0.05 3 0.17575
## 3         0.10 3 0.18705
## 4         0.15 3 0.19050
## 5         0.20 3 0.19445
## 6         0.25 3 0.20330
## 7         0.30 3 0.20745
## 8         0.35 3 0.22805
## 9         0.40 3 0.24110
## 10        0.45 3 0.26075
## 11        0.50 3 0.27305
## 12        0.55 3 0.29500
## 13        0.60 3 0.31615
## 14        0.65 3 0.34370
## 15        0.70 3 0.38995
## 16        0.75 3 0.44120
## 17        0.80 3 0.51210
## 18        0.85 3 0.60890
## 19        0.90 3 0.75210
## 20        0.95 3 0.93550
## 21         0.00 7 0.55920
## 22         0.05 7 0.58150
## 23         0.10 7 0.60545
## 24         0.15 7 0.62625
## 25         0.20 7 0.65755
## 26         0.25 7 0.68370
## 27         0.30 7 0.71110
## 28         0.35 7 0.73940
## 29         0.40 7 0.77070
## 30         0.45 7 0.80430
## 31         0.50 7 0.85040
## 32         0.55 7 0.88100
## 33         0.60 7 0.90875
## 34         0.65 7 0.94025
## 35         0.70 7 0.96775

```

```
## 36    0.75 7 0.98600
## 37    0.80 7 0.99525
## 38    0.85 7 0.99955
## 39    0.90 7 1.00000
## 40    0.95 7 1.00000
```

```
gg_color_hue <- function(n) {
  hues = seq(15, 375, length = n + 1)
  hcl(h = hues, l = 65, c = 100)[1:n]
}
cols <- gg_color_hue(2)

powerFastBlockingLow %>%
  as.data.frame %>%
  mutate(n = as.factor(n)) %>%
  ggplot(aes(fracVars, power, group=n, color=n)) +
  geom_line() +
  geom_hline(yintercept = powerFast %>% filter(n==3) %>% pull(power), color=cols[1]) +
  annotate("text", label = "CRD (n=3)",
         x = 0.05, y = powerFast %>% filter(n==3) %>% pull(power) +.02, size = 3, colour = cols[1]) +
  geom_hline(yintercept = powerFast %>% filter(n==7) %>% pull(power), color=cols[2]) +
  annotate("text", label = "CRD (n=7)",
         x = 0.05, y = powerFast %>% filter(n==7) %>% pull(power) +.02, size = 3, colour = cols[2]) +
  xlab(expression(~sigma[between]^2/(sigma[between]^2+sigma[within]^2))) +
  geom_vline(xintercept=1-varWithin/varBetweenPlusWithin) +
  xlim(0,1)
```


- Als de variantie die wordt verklaard door het blokeffect klein is dan verlies je power in vergelijking met het CRD design. Inderdaad,
 - SSE verkleint dan niet veel en
 - $n_{\text{blocks}}-1$ vrijheidsgraden werden opgeofferd.
- Van zodra dat het blokeffect een behoorlijk aandeel van de variabiliteit verklaart is het RCB heel erg nuttig!
- Merk op dat hetzelfde aantal MS runs nodig zijn voor beide designs. Maar voor het RCB hebben we maar de helft van de ratten nodig.

Penicilline voorbeeld

Voor de productie van piniciline wordt corn steep liquor (CSL) gebruikt. CSL wordt in blends geproduceerd en er is een behoorlijk grote variabiliteit van blend tot blend.

Stel dat

- vier methoden moeten worden geëvalueerd om penicilline te produceren (A-D),
- één blend voldoende is voor 4 runs met een penicilline reactor en
- dat 20 runs worden voorzien voor het experiment.

Hoe zou je de methoden toekennen aan de CSL blends.

```
data(penicillin, package="faraway")
table(penicillin$blend, penicillin$treat)
```

```
##
##           A B C D
## Blend1  1 1 1 1
## Blend2  1 1 1 1
## Blend3  1 1 1 1
## Blend4  1 1 1 1
## Blend5  1 1 1 1
```

Data

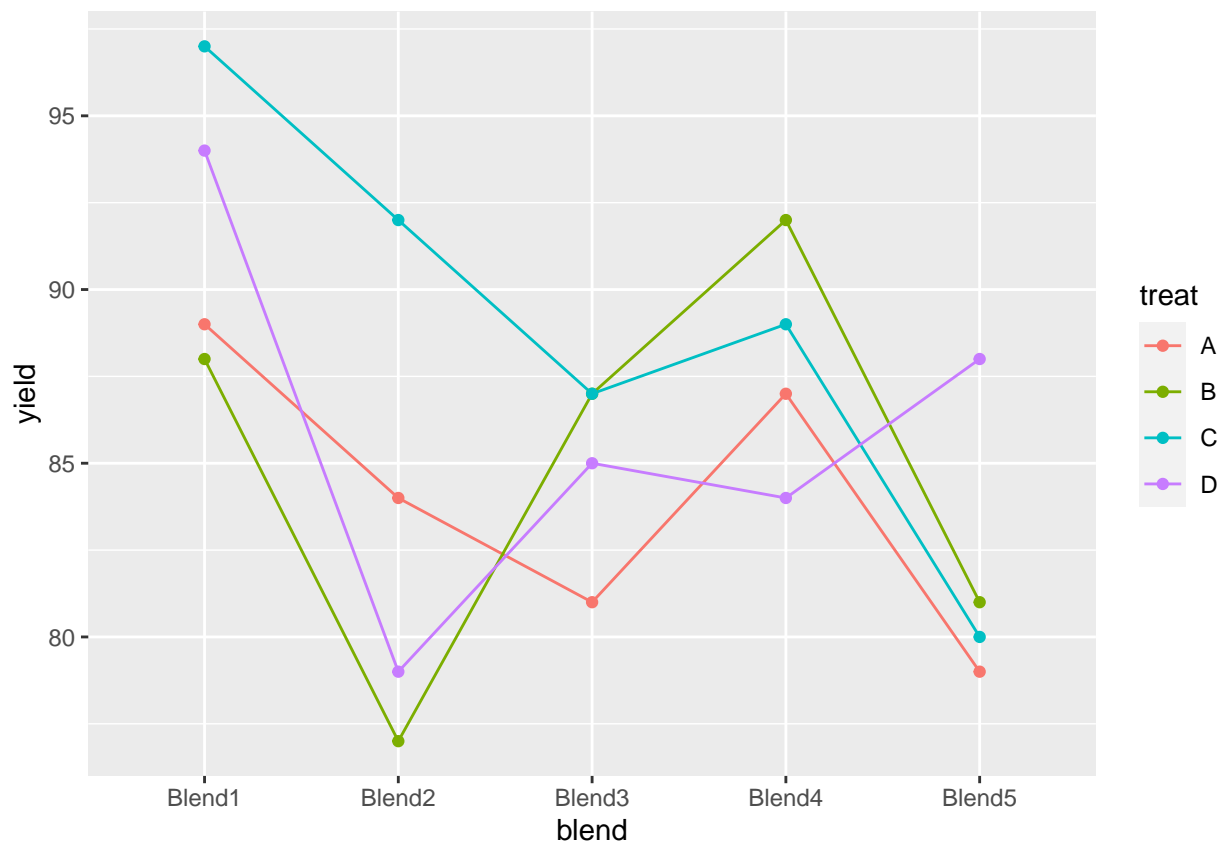
```
head(penicillin)
```

```
##   treat  blend yield
## 1     A Blend1    89
## 2     B Blend1    88
## 3     C Blend1    97
## 4     D Blend1    94
## 5     A Blend2    84
## 6     B Blend2    77
```

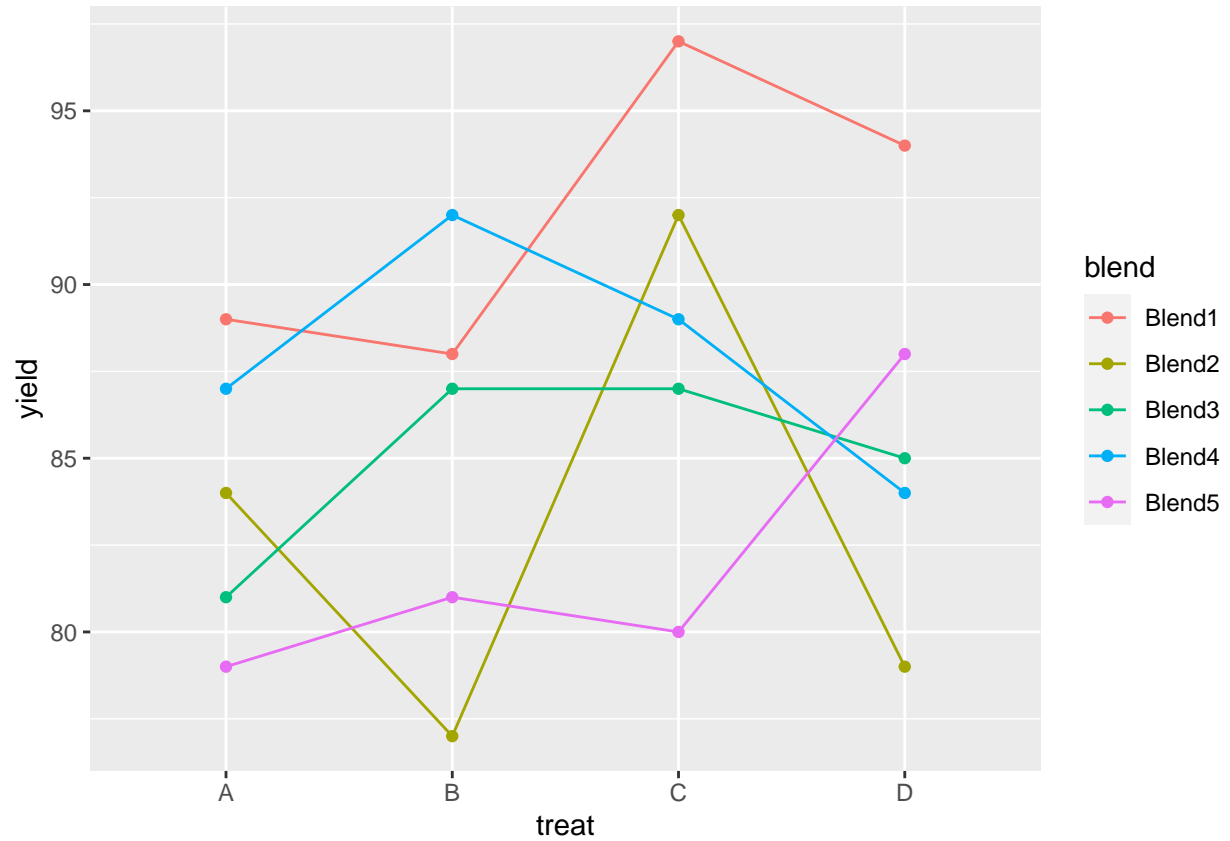
```
matrix(penicillin$yield,nrow=5,ncol=4,byrow=TRUE,dimnames=list(levels(penicillin$blend),levels(penicill
```

```
##           A B C D
## Blend1 89 88 97 94
## Blend2 84 77 92 79
## Blend3 81 87 87 85
## Blend4 87 92 89 84
## Blend5 79 81 80 88
```

```
penicillin %>%
  ggplot(aes(x = blend, y = yield, group = treat, color = treat)) +
  geom_line() +
  geom_point()
```



```
penicillin %>%
  ggplot(aes(x = treat, y = yield, group = blend, color = blend)) +
  geom_line() +
  geom_point()
```

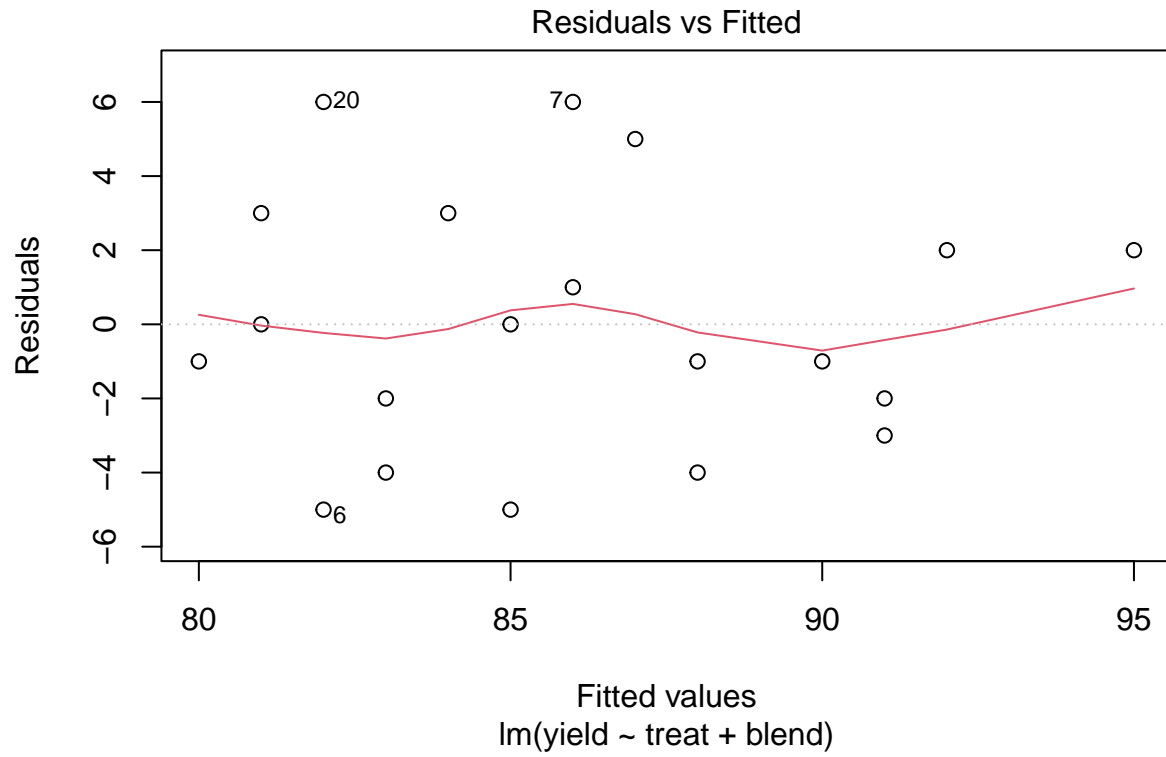

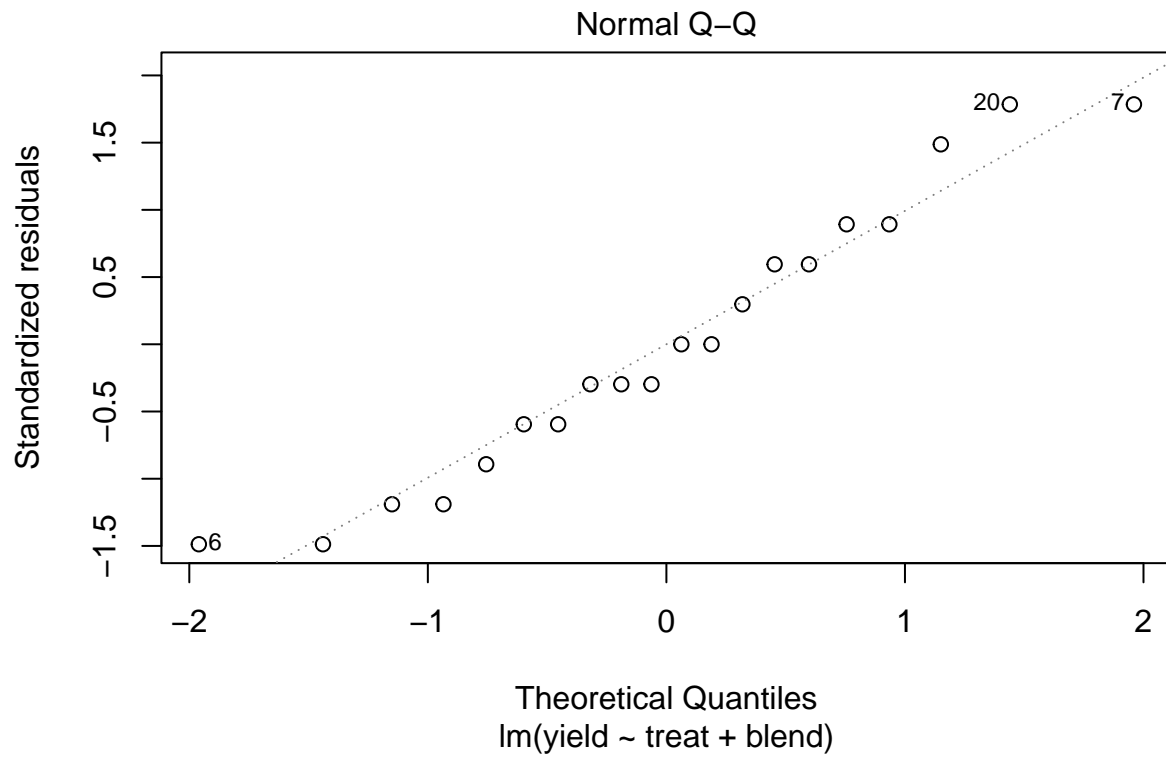
Analyse

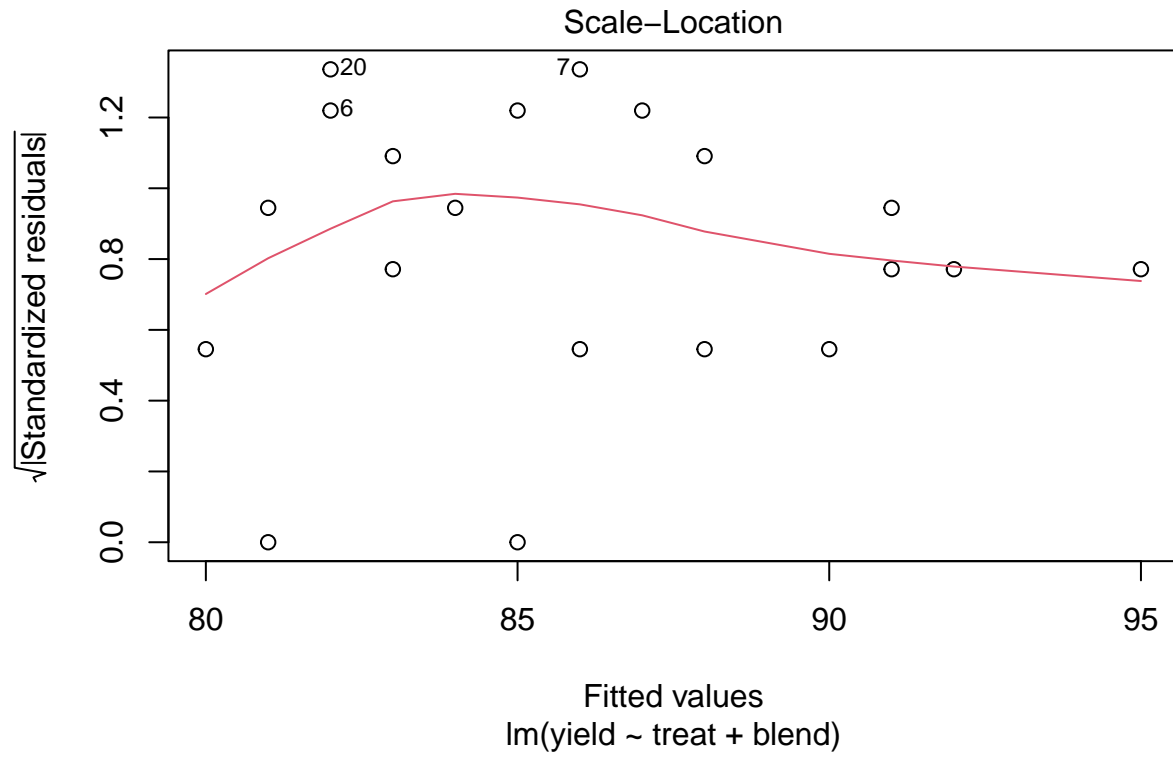
We analyseren de opbrengst met

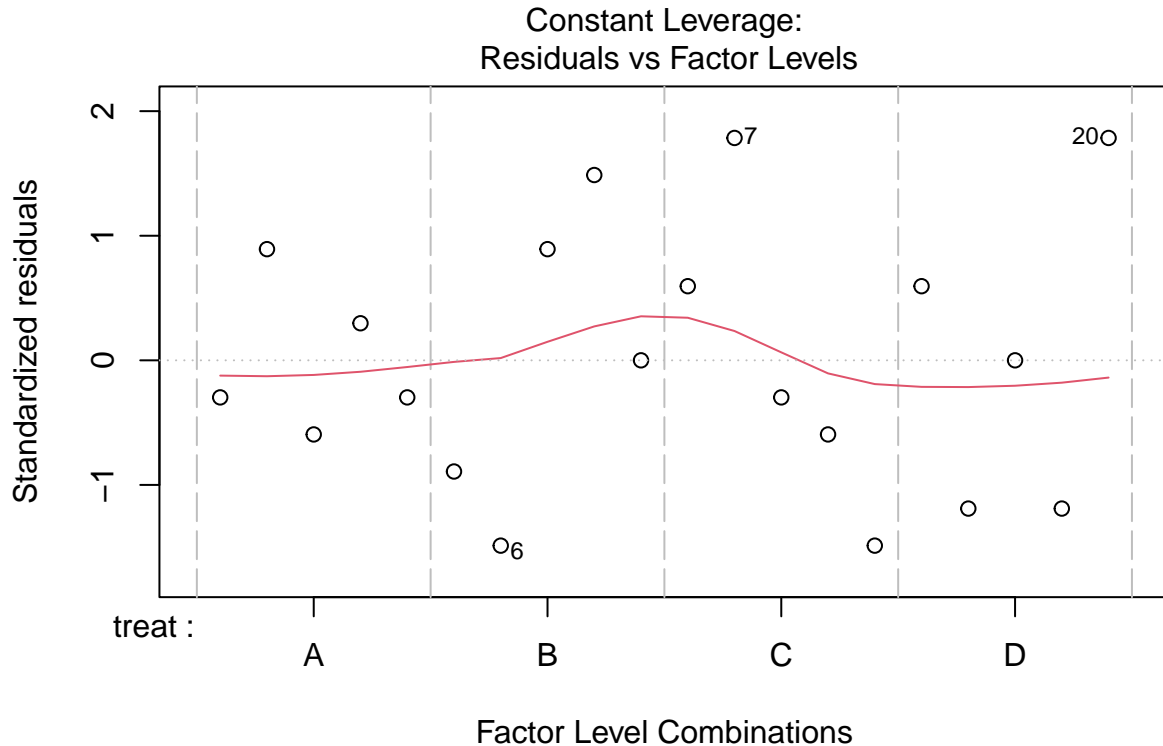
- een factor voor blend en
- een factor voor de behandeling.

```
lmPen <- lm(yield~treat + blend, data = penicillin)
plot(lmPen)
```



```
car::Anova(lmPen, type="III")
```

```
## Anova Table (Type III tests)
##
## Response: yield
##           Sum Sq Df  F value    Pr(>F)
## (Intercept) 20250  1 1075.2212 4.098e-13 ***
## treat         70   3   1.2389  0.33866
## blend        264   4   3.5044  0.04075 *
## Residuals    226  12
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
```

We kunnen besluiten dat het effect van de behandeling op de penicilline opbrengst niet significant is op het 5% significantieniveau. ($p = 0.34$).

We observeren een groot effect van de blend op de opbrengst.
Blend verklaart 47.1% van de variabiliteit in de penicilline opbrengst.

Pseudo-replicatie

Een studie op de pathogeen *Francisella tularensis* werd door Ramond et al. (2015) uitgevoerd.

- *F. tularensis* besmet de cellen van de gastheer via fagocytosis.

- De auteurs toonden aan dat tularensis deficiënt is aan arginine. Het importeert arginine actief uit de cellen van de gastheer via een arginine transporter, ArgP.
- Zonder de transporter is de fagosome escape en multiplicatie in het cytoplasma vertraagd.
- In de studie vergeleken ze het proteome van wild type F. tularensis (WT) met dat van ArgP-gene deleted F. tularensis (knock-out, D8).
- Elk bio-rep werd in technisch triplicaat gerund op de mass-spectrometer.
- We gebruiken de data voor het 50S ribosomaal proteïne L5 A0Q4J5

Data exploratie

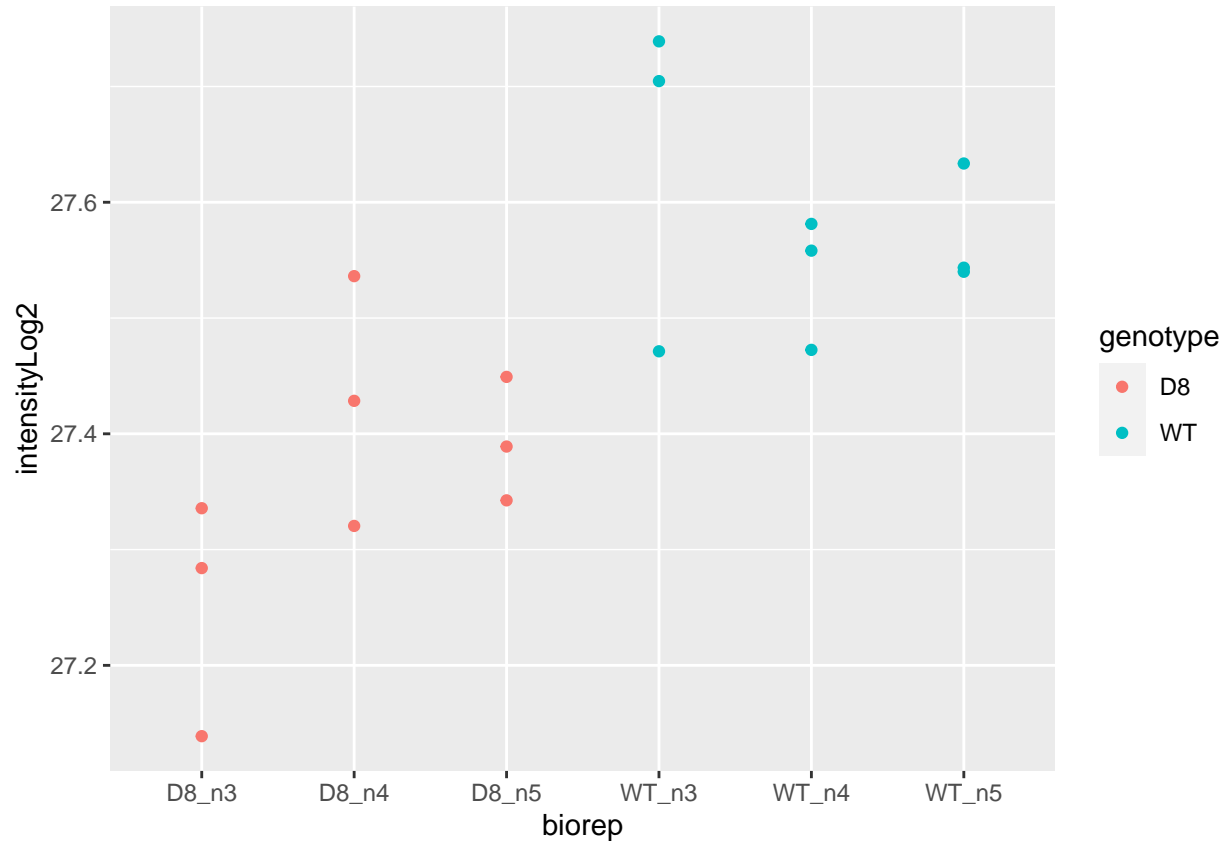
```
franc <- read_tsv("https://raw.githubusercontent.com/statOmic/PSLS21/data/francisellaA0Q4J5.txt")
```

```
##
## -- Column specification -----
## cols(
##   genotype = col_character(),
##   biorep = col_character(),
##   intensityLog2 = col_double()
## )
```

```
franc
```

```
## # A tibble: 18 x 3
##   genotype biorep intensityLog2
##   <chr>    <chr>      <dbl>
## 1 WT      WT_n3      27.7
## 2 WT      WT_n3      27.5
## 3 WT      WT_n3      27.7
## 4 WT      WT_n4      27.5
## 5 WT      WT_n4      27.6
## 6 WT      WT_n4      27.6
## 7 WT      WT_n5      27.5
## 8 WT      WT_n5      27.5
## 9 WT      WT_n5      27.6
## 10 D8     D8_n3      27.1
## 11 D8     D8_n3      27.3
## 12 D8     D8_n3      27.3
## 13 D8     D8_n4      27.3
## 14 D8     D8_n4      27.4
## 15 D8     D8_n4      27.5
## 16 D8     D8_n5      27.3
## 17 D8     D8_n5      27.4
## 18 D8     D8_n5      27.4
```

```
franc %>%
  ggplot(aes(biorep, intensityLog2, color = genotype)) +
  geom_point()
```

- Response?
- Experimentele eenheid?
- Observationale eenheid?
- Factoren?

→ Pseudo-replicatie, randomisatie naar bio-rep en elke bio-rep werd 3 keer gemeten.

→ Als we de data zouden analyseren met een lineair model op basis van elke gemeten intensiteit, dan zouden we doen alsof we 18 bio-reps hadden in de studie. → Effect van interesse tussen de bio-reps. Blok analyse is niet mogelijk!

Als we hetzelfde aantal technische replicaten hebben voor elke bio-rep:

- kunnen we de technische replicaten eerst uitmiddelen over elke biorep om onafhankelijke metingen te bekomen
- deze gemiddelden zullen dan eenzelfde precisie hebben
- we kunnen dan het effect van de behandeling schatten op de samengevatte waarden per bio-rep.
- **LET OP: middel nooit uit over de bio-reps/experimentele eenheden**

```
lmBiorep <- lm(intensityLog2 ~ -1 + biorep, franc)
lmBiorep
```

##

```
## Call:
## lm(formula = intensityLog2 ~ -1 + biorep, data = franc)
##
## Coefficients:
## biorepD8_n3 biorepD8_n4 biorepD8_n5 biorepWT_n3 biorepWT_n4 biorepWT_n5
##      27.25      27.43      27.39      27.64      27.54      27.57

francSum <- data.frame(genotype = rep(c("D8","WT"),each=3) %>% as.factor %>% relevel("WT"), intensityLog2 = intensityLog2)
francSum
```

```
##           genotype intensityLog2
## biorepD8_n3      D8      27.25286
## biorepD8_n4      D8      27.42836
## biorepD8_n5      D8      27.39357
## biorepWT_n3      WT      27.63831
## biorepWT_n4      WT      27.53734
## biorepWT_n5      WT      27.57232
```

```
lmSum <- lm(intensityLog2 ~ genotype, francSum)
summary(lmSum)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = intensityLog2 ~ genotype, data = francSum)
##
## Residuals:
## biorepD8_n3 biorepD8_n4 biorepD8_n5 biorepWT_n3 biorepWT_n4 biorepWT_n5
##   -0.10541    0.07010    0.03531    0.05566   -0.04531   -0.01034
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept) 27.58266    0.04333  636.581 3.65e-11 ***
## genotypeD8  -0.22439    0.06128   -3.662  0.0215 *
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 0.07505 on 4 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.7702, Adjusted R-squared:  0.7128
## F-statistic: 13.41 on 1 and 4 DF, p-value: 0.02154
```

Verkeerde analyse

```
lmWrong <- lm(intensityLog2 ~ genotype, franc)
summary(lmWrong)
```

```
##
## Call:
## lm(formula = intensityLog2 ~ genotype, data = franc)
##
## Residuals:
```

```
##      Min      1Q   Median      3Q      Max
## -0.21943 -0.04181 -0.01914  0.06537  0.17792
##
## Coefficients:
##              Estimate Std. Error t value Pr(>|t|)
## (Intercept) 27.35826    0.03457  791.48 < 2e-16 ***
## genotypeWT  0.22439    0.04888   4.59 0.000302 ***
## ---
## Signif. codes:  0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1
##
## Residual standard error: 0.1037 on 16 degrees of freedom
## Multiple R-squared:  0.5684, Adjusted R-squared:  0.5414
## F-statistic: 21.07 on 1 and 16 DF,  p-value: 0.0003017
```

Merk op dat de verkeerde analyse geen rekening houdt dat er meerdere technische replicaten zijn voor elke bio-repeat waardoor er een artificieel significant resultaat wordt bekomen omdat het voor deze analyse lijkt alsof er 3 drie zoveel onafhankelijke metingen zijn.

Type I fout!

```
sigmaWithin <- sigma(lmBiorep)
sigmaBetween <- sigma(lmSum)
xBiorep <- model.matrix(~-1+biorep,franc)
xWrong <- model.matrix(~genotype,franc)

set.seed(2523)
nSim <- 1000
resWrong <- matrix(NA,nSim,4) %>% as.data.frame
names(resWrong) <- c("Estimate","Std. Error","t value","pvalue")
resCorrect <- resWrong
genotype <- franc$genotype
genotypeSum <- francSum$genotype
biorep <- franc$biorep

for (i in 1:nSim)
{
biorepSim <- rnorm(ncol(xBiorep),sd=sigmaBetween)
ySim <- xBiorep%*%biorepSim + rnorm(nrow(xBiorep),sd=sigmaWithin)
ySum <- lm(ySim~biorep)$coefficient
resWrong[i,] <- summary(lm(ySim~genotype))$coefficient[2,]
resCorrect[i,]<-summary(lm(ySum~genotypeSum))$coefficient[2,]
}
mean(resCorrect$pvalue < 0.05)
```

```
## [1] 0.042
```

```
mean(resWrong$pvalue < 0.05)
```

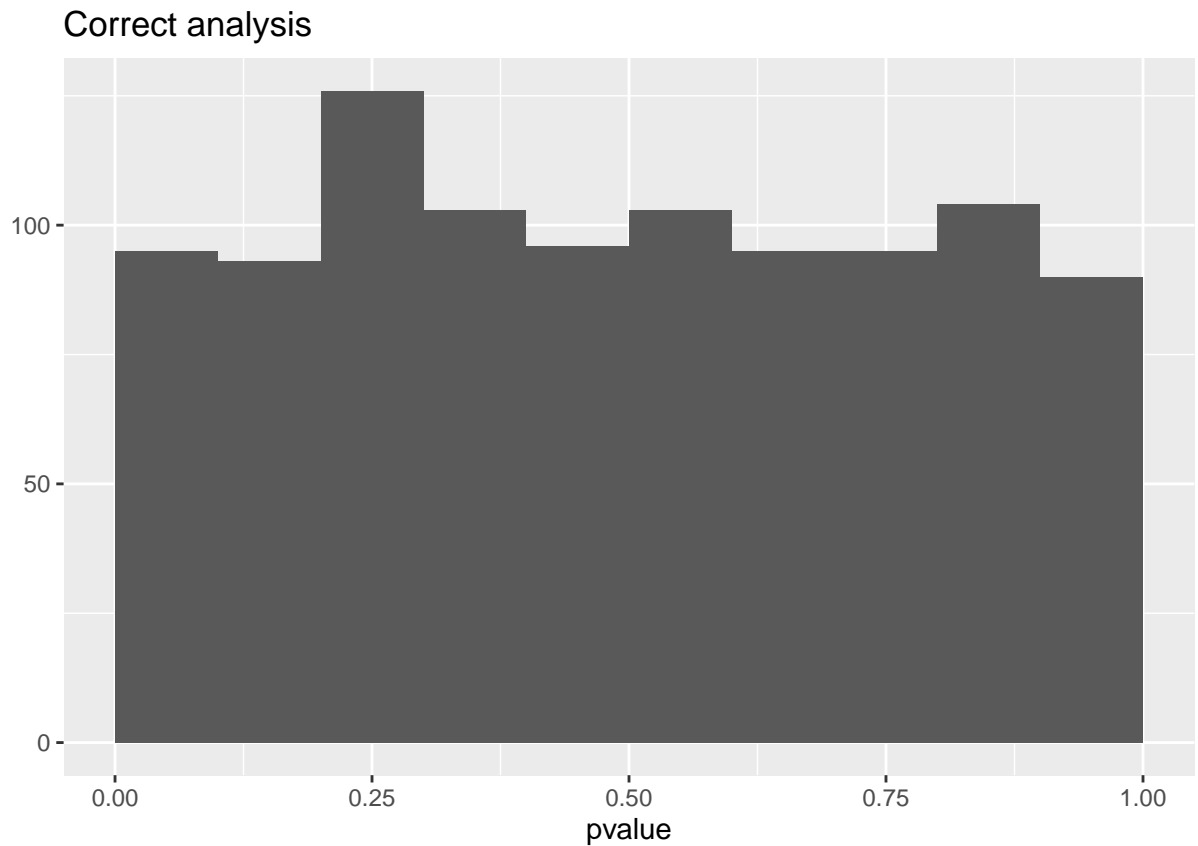
```
## [1] 0.143
```

```
qplot(resCorrect$pvalue,geom = "histogram",boundary=c(0,1)) +
  stat_bin(breaks=seq(0,1,.1)) +
  xlab("pvalue") +
  ggtitle("Correct analysis")
```

```
## 'stat_bin()' using 'bins = 30'. Pick better value with 'binwidth'.
```

```
## Warning: Computation failed in 'stat_bin()':
```

```
## 'from' must be of length 1
```


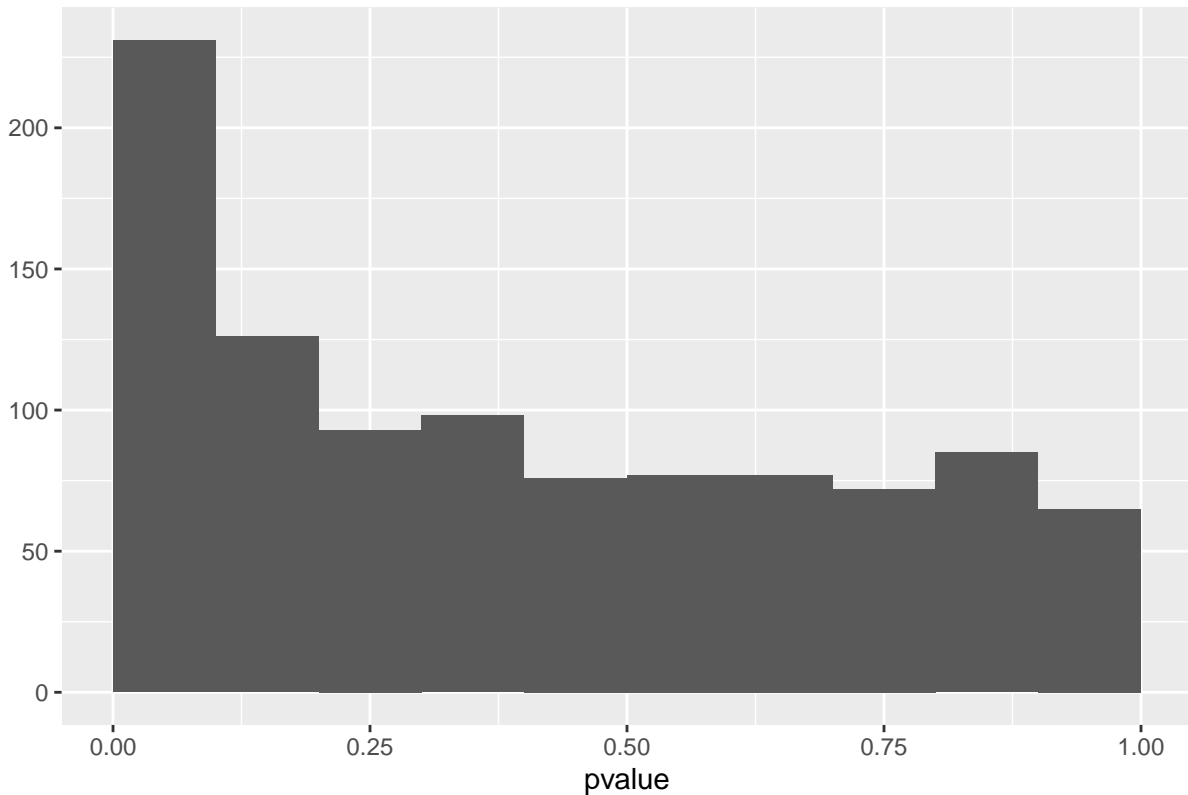
```
qplot(resWrong$pvalue,geom = "histogram",boundary=c(0,1)) +
  stat_bin(breaks=seq(0,1,.1)) +
  xlab("pvalue") +
  ggtitle("Wrong analysis")
```

```
## 'stat_bin()' using 'bins = 30'. Pick better value with 'binwidth'.
```

```
## Warning: Computation failed in 'stat_bin()':
```

```
## 'from' must be of length 1
```

Wrong analysis

- We observeren dat de analyse die geen rekening houdt met pseudo-replicatie veel te liberaal is!
- De analyse waarbij we eerst uitmiddelen over de technische replicaten geeft correcte p-waarden en een juiste controle van de type I fout!

Verschillend aantal technische herhalingen?

1. subsampelen tot we een gelijk aantal technische herhalingen hebben en dan uitmiddelen (suboptimaal → verlies aan informatie)
 2. Meer geavanceerde methoden zijn noodzakelijk:
 - e.g. mixed models
 - het mixed model framework kan de correlatiestructuur van de data modelleren.
- Mixed models kunnen ook worden gebruikt voor de analyse van designs waarbij men is geïnteresseerd in effecten die zowel binnen als tussen blokken dienen te worden geschat, e.g. split-plot designs.
 - Mixed models vallen buiten het bestek van deze cursus maar worden behandeld in het opleidingsonderdeel geavanceerde biostatistiek in de master opleiding

Nature methods: Split-plot designs

Nature Methods - Point of Significance - Split-plot Designs